

Dato: 29.08.2016

Vår ref: 16/524 - MSAN (16/27008)

Deres ref:

Hørings svar: Vigselsliturgi og forbønnsliturgi for likekjønnede og ulikekjønnede par

Stavanger bispedømmeråd takker for tilsendt høring om *Vigselsliturgi og forbønnsliturgi for likekjønnede og ulikekjønnede par*.

Saken ble behandlet i rådets møte 25. august 2016 og vi avgir følgende svar:

- 1. Mener dere at liturgiforslagene (Ordning for vigsel og vigselsliturgi og forbønnsliturgi for likekjønnede og ulikekjønnede par) svarer godt til Kirkemøtets vedtak (KM sak 17/16)?**

Ja.

I tråd med presiseringen i Kirkemøtets vedtak punkt 3, der det understrekes at liturgien skal kunne brukes overfor alle par, både likekjønnede og ulikekjønnede, brukes et kjønnsnøytralt språk.

- 2. Er dere enige i å kalle ordningen «Vigselsordning for likekjønnede og ulikekjønnede par» / «Vigselsordning for likekjønna og ulikekjønna par»? Gi eventuelt forslag til en annen benevnelse.**

Saklig sett er foreslått benevnelse for ordningen dekkende og i tråd med Kirkemøtets vedtak, siden vigselsliturgien skal kunne brukes av alle par, både likekjønnede og ulikekjønnede.

- 3. Almennelige bestemmelser (s 1-2).**

Rådet støtter formuleringen «Forrettende prest har avgjørelsesmyndighet når det gjelder bruk av denne liturgien», med henvisning til Tjenesteordning for menighetsprester, § 7.

Denne formuleringen ivaretar punkt 6 i Kirkemøtets vedtak, som fastslår at prester har frihet til å velge om de vil foreta vigsel av likekjønnede par eller forbønn for borgerlig inngått ekteskap mellom likekjønnede.

Retningslinjene må sikre likebehandling av begge syn i kirken ved at par som skal vies skal kunne velge ordning på samme måte som prestene skal kunne velge hvilken ordning de vil bruke.

4. Den innledende teksten eller til punktene 1, 2 og 3 i forslaget til vigselsturgi for likekjønnede og ulikekjønnede par?

Siden liturgien skal kunne benyttes av både likekjønnede og ulikekjønnede par, er det naturlig at formuleringen «paret» og «de som skal vies» erstatter «brudeparet».

5. De innledende ordene under punkt 4 Skriftlesninger («Gud har skapt oss [...] stå ved hverandres side livet ut»)?

De innledende ordene før skriftlesning må ses i sammenheng med hvilke tekster som foreslås lest.

I vigselordningen fra 2003 leses tekster som NFG omtaler som «fundamentalord». De innledende ordene i ordningen fra 2003 er en parafrasering av disse tekstene; Matt 19,4-6 (være ett) og 1. Mos 27 – 28a (velsignelse). Begge disse tekstene vektlegger kjønnsdifferensieringen.

I den nye vigselordning erstattes disse tekstene med to kjønnsnøytrale tekster som vektlegger skapelsesmotivet og fellesskapsmotivet, Sal 36,6-10 og 1. Joh 4,7-12. I den nye ordningen videreføres med andre ord ikke «fundamentalordene» fra 2003 og man går også bort fra selve begrepet «fundamentalord». Det redegjøres utførlig for argumentasjonen for dette i høringsdokumentet (s. 8 – 11).

Vi gir vår tilslutning til Kirkerådets forslag til innledningsord.

6. Forslaget til to obligatoriske skriftlesninger og at disse skal være Sal 36,6-10 og 1 Joh 4,7-12? Angi eventuelle andre forslag til lesninger.

Når det gjelder forslaget til to obligatoriske skriftlesninger, er det mulig å tenke langs ulike spor og komme fram til samme konklusjon på valg av tekster.

- For at en liturgi skal inkludere likekjønnede par, slik Kirkemøtets vedtak forutsetter, må man velge tekster som er kjønnsnøytrale og ikke kjønnsdifferensierende. Den første teksten (Salme 36,6-10) inneholder flere skapelsesteologiske motiver og en lovprisning av Guds kjærlighet. Den andre teksten (1. Joh. 4,7-12) uttrykker at kjærligheten er fra Gud, at den ble åpenbart for oss i Jesus Kristus og at vi skylder å elske hverandre.
- Dersom man tenker at kjønnsdifferensiering er konstituerende for ekteskapet, vil ekteskapet være en ordening for mellom mann og kvinne. Å utarbeide en liturgi som skal inkludere likekjønnede par vil da i seg selv være problematisk. For å ivareta et klassisk syn på ekteskapet ville det, fra dette perspektivet, være å foretrekke at en ny ordening var forbeholdt likekjønnede, mens ordningen fra 2003 konsekvent ble brukt ved vigsel av ulikekjønnede par. Nå har imidlertid Kirkemøtet både vedtatt å utarbeide en liturgi for vigsel av likekjønnede og vedtatt at denne liturgien skal kunne brukes overfor alle par. Å videreføre fundamentalordene fra liturgien fra 2003 er derfor ikke et alternativ. Når man da må velge andre tekster, taler det for de foreslåtte tekster at de allerede er alternative tekster og kan fungere som obligatoriske, selv om de ikke direkte omhandler forholdet mellom kvinne og mann.

7. Punkt 7 Ekteskapsinnngåelse.

Til formuleringen «den som står til høyre/venstre for liturgen»:
 Dette er en praktisk og god løsning å benytte «den som står til høyre/venstre for liturgen».

Til formuleringen «henne/han/NN»:
 For at ordningene skal være likeverdige, bør man unngå å åpne for bruk av egennavn i den nye ordningen, noe som vil være nytt i forhold til den gamle. Det bør derfor stå «han/henne». Alternativt bør formuleringen «henne/han/NN» tas inn i ordningen fra 2003.

8. Punktene 8 – 13 (Overrekkelse av ringer, forbønn, musikk/symbolhandlinger, salme, velsignelse, utgang).

Ingen kommentar.

9. Det er lagt til 4 nye skriftlesningene som en kan velge å lese. Bør noe tas ut og/eller andre skriftlesninger tas inn?

Forslaget om 1 Mos 2,18–20 som ny skriftlesning er uheldig. De tre versene utgjør kun et utsnitt av en større sammenheng. I vers 18a setter Herren Gud ord på et problem, som Han i vers 18b erklærer at Han vil finne en løsning på. Løsningen er ikke oppnådd ved utgangen av vers 20; det fungerer derfor særdeles dårlig å avbryte lesningen her. Guds oppfølging av vers 18 kommer først i v. 21–22, og i vers 23 gir mennesket/mannen et poetisk uttrykk for at løsningen er funnet. Konklusjon: Enten må skriftlesningen utvides til 1 Mos 2,18–23 (helst til 2,18–24!) eller innskrenkes til kun å omfatte det ene verset 1 Mos 2,18.

Forslaget om Rut 1,16–17a bør tas ut. Teksten handler om en svigerdatters kjærlighet og lojalitet til sin svigermor, på tvers av det gammeltestamentlig fundamentale skillet mellom israelitter og hedenske folk. Selv om teksten umiddelbart oppfattes av alle som hører den, som et sterkt uttrykk for en persons kjærlighet og hengivenhet til en annen, er det etter vår oppfatning uheldig dersom den opptrer kontekstløst under en vigsel og der tolkes spesifikt som en tekst om ens relasjon til ektefellen.

10. Forbønnsliturgi for likekjønnede og ulikekjønnede par.

De samme merknadene som er gitt ovenfor gjelder også forbønnsliturgien.

11. Andre kommentar

Ingen kommentarer.

Protokolltilførsler

Bispedømmerådsmedlemmene Sofie Braut, Marie Klakegg Grastveit, Rolf Magne Haukalid, Marit Sofie Teistedal Vikre og Jostein Ådna gjorde følgende protokolltilførsler:

Innledning til høringen

Som medlemmer av Stavanger bispedømmeråd er vi invitert til å delta i høring overfor Kirkerådet om «Vigselsliturgi og forbønnsliturgi for likekjønnede og ulikekjønnede par». Denne høringen har kommet i stand på grunnlag av vedtak i Kirkemøtet i sak KM 17/16. Som kirkemøtedelegater stemte vi i KM-sak 17/16 for et annet forslag enn det som ble vedtatt, nemlig at Kirkemøtet skulle si «nei til å innføre vigselsliturgi for likekjønna par eller forbøn for borgarleg inngåtte ekteskap mellom likekjønna». Bak flertallsvedtaket står både en gruppe som prinsipielt ser på ekteskapet som kjønnsnøytralt, og en gruppe som prinsipielt mener at kjønnsdifferensieringen er et konstitutivt element ved ekteskapet. I vedtakets punkt 4 omtaler denne gruppen sin tilslutning til flertallsvedtaket på følgende måte: «Et mindretall i Kirkemøtet ønsker ikke kirkelig vigsel av likekjønnede par fordi det strider mot deres forståelse av ekteskapet. De av mindretallet som støtter dette vedtaket, tar likevel til etterretning Kirkemøtets sammensetning, og at slike liturgier derfor vil bli utarbeidet og implementert.» Til forskjell fra dem som på grunnlag av situasjonsbeskrivelsen i det siterte vedtakspunktet aktivt sluttet opp om vedtaket som har utledet høringen, ønsket og forsøkte vi med vår stemmegivning i KM-sak 17/16 å forhindre at den prosessen høringen er en bestanddel i, skulle komme i gang nå. Vi opplever oss derfor å stå på utsiden av denne prosessen, nærmest som interesserte observatører, og synes det er vanskelig å finne og definere vår plass blant dem som er invitert til å avgi høringssvar.

Høringssvar til pkt. 6:

I de innledende ordene til skriftlesningene og i valget av obligatoriske skriftlesninger kommer den fundamentale endringen sammenlignet med gjeldende liturgi til uttrykk. Mens det i liturgien fra 2003 er fullt samsvar mellom innholdet i innledningsordene og de etterfølgende bibeltekstene, kan ikke det samme sies om ordlyden i det nye forslaget. Årsaken til dette er at alle bibeltekster som handler om ekteskapet – inklusive de som i liturgien fra 2003 er valgt som fundamentalord, 1 Mos 1,27–28a og Matt 19,4–6 (der 1 Mos 1,27 av Jesus sammenholdes med 1 Mos 2,24) – forutsetter kjønnsdifferensieringen. Derfor er det ikke mulig å gi det kjønnsnøytrale ekteskapet bibelsk fundamentering i form av eksplisitte skriftord. Det ekteskapet som er Guds gode gave og som Han stadfester med sin velsignelse, er ifølge bibelsk lære et ekteskap mellom mann og kvinne. De foreslåtte tekstene, Sal 36,6–10 og 1 Joh 4,7–12, sier henholdsvis noe om Guds miskunn og trofasthet og om Guds kjærlighet til oss og vår kjærlighet til hverandre. Ingen av dem handler om ekteskapet, og de mangler dermed den funksjon som tekstene i den gamle liturgien har, nemlig å gi en bibelsk begrunnelse for den handling som skal gjennomføres. Løsningen på dette dilemmaet må være enten å omformulere innledningsordene eller å sløyfe skriftlesningen på dette punktet i liturgien. Høringsspørsmålene berører ikke direkte ordlyden i overgangen fra de

obligatoriske til de øvrige skriftlesningene. Vi finner imidlertid grunn til å kommentere endringen som her er foreslått: «La oss høre hva Guds ord sier om kjærlighet og troskap». Denne formuleringen er innsnevrende i forhold til innholdet i de øvrige, valgfrie skriftlesningene. Innledningen bør derfor være lik 2003-liturgien: «La oss videre høre fra Guds ord».

Høringssvar til pkt. 10:

Kommentarene ovenfor gjelder på samme måte for den foreslåtte forbønnsliturgien for likekjønnede og ulikekjønnede par som den gjelder for vigselsliturgien.

Med vennlig hilsen

Jorunn Kraft Vistnes e.f.
stiftsdirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.

